

Sygn. akt II UK 461/15

POSTANOWIENIE

Dnia 26 lipca 2016 r.

Sąd Najwyższy w składzie:

SSN Jerzy Kuźniar

w sprawie z wniosku J. G.
przeciwko Dyrektorowi Zakładu Emerytalno-Rentowego Ministerstwa Spraw
Wewnętrznych w W.
o wysokość emerytury policyjnej,
po rozpoznaniu na posiedzeniu niejawnym w Izbie Pracy, Ubezpieczeń
Społecznych i Spraw Publicznych w dniu 26 lipca 2016 r.,
skargi kasacyjnej wnioskodawcy od wyroku Sądu Apelacyjnego w (...)
z dnia 27 listopada 2014 r., sygn. akt III AUa (...),

odmawia przyjęcia skargi kasacyjnej do rozpoznania.

UZASADNIENIE

Wyrokiem z dnia 27 listopada 2014 r., III AUa (...), Sąd Apelacyjny w (...) zmienił wyrok Sądu Okręgowego w W.– Sądu Ubezpieczeń Społecznych z dnia 25 września 2012 r. w sprawie przeciwko Dyrektorowi Zakładu Emerytalno-Rentowego Ministerstwa Spraw Wewnętrznych w W., o wysokość emerytury policyjnej, w ten sposób, że zmienił także poprzedzające decyzje pozwanego organu rentowego z dnia 12 grudnia 2009 r. i z dnia 17 grudnia 2009 r., uznając, że przy ustalaniu wysokości emerytury J. G., okres jego służby od dnia 22 czerwca 1977 r. do dnia 30 czerwca 1977 r. podlegał przeliczeniu wskaźnikiem po 2,6% podstawy wymiaru emerytury za każdy rok tej służby (pkt I), oddalił apelację wnioskodawcy w pozostałej części (pkt II), oddalił apelację Dyrektora Zakładu Emerytalno-Rentowego Ministerstwa Spraw Wewnętrznych w W. (pkt III).

Sąd Apelacyjny podzielił ustalenia Sądu pierwszej instancji jak i ocenę prawną, wskazując że w sytuacji prawnej wnioskodawcy za każdy rok pełnienia służby w organach bezpieczeństwa państwa, o których mowa w art. 2 ustawy z dnia 18 października 2006 r. o ujawnianiu informacji o dokumentach organów bezpieczeństwa państwa z lat 1944-1990 oraz treści tych dokumentów (jednolity tekst: Dz.U. z 2013 r., poz. 1388 ze zm.), emerytura wynosi 0,7% podstawy jej wymiaru (art. 15b ust. 1 pkt 1 ustawy z dnia 18 lutego 1994 r. o zaopatrzeniu emerytalnym funkcjonariuszy Policji, Agencji Bezpieczeństwa Wewnętrznego, Agencji Wywiadu, Służby Kontrwywiadu Wojskowego, Służby Wywiadu Wojskowego, Centralnego Biura Antykorupcyjnego, Straży Granicznej, Biura Ochrony Rządu, Państwowej Straży Pożarnej i Służby Więziennej oraz ich rodzin (jednolity tekst: Dz.U. z 2016 r., poz. 708), co oznacza, że wysokość emerytury wyliczanej wyłącznie za okresy pełnienia takiej służby może być niższa od 40% podstawy wymiaru tego świadczenia (uchwała Sądu Najwyższego z dnia z dnia 3 marca 2011 r., II UZP 2/11, OSNP 2011 nr 15-16, poz. 210), z wyłączeniem okresu od dnia 22 czerwca 1977 r. do dnia 30 czerwca 1977 r. (okres nauki w Wyższej Szkole Oficerskiej w L.).

Powyższy wyrok zaskarżył w części „w zakresie uznania braku zastosowania do skarżącego przepisów art. 15b ust. 3 ustawy z dnia 18 lutego 1994 r. o zaopatrzeniu emerytalnym funkcjonariuszy (...)\", skargą kasacyjną pełnomocnik wnioskodawcy, wskazując na naruszenie przepisów prawa materialnego przez błędną wykładnię art. 15b ust. 3 ustawy z dnia 18 lutego 1994 r. o zaopatrzeniu emerytalnym funkcjonariuszy (...), po zmianach wprowadzonych ustawą z dnia 23 stycznia 2009 r. o zmianie ustawy o zaopatrzeniu emerytalnym żołnierzy zawodowych oraz ich rodzin oraz ustawy o zaopatrzeniu emerytalnym funkcjonariuszy Policji, Agencji Bezpieczeństwa Wewnętrznego, Agencji Wywiadu, Służby Kontrwywiadu Wojskowego, Służby Wywiadu Wojskowego, Centralnego Biura Antykorupcyjnego, Straży Granicznej, Biura Ochrony Rządu, Państwowej Straży Pożarnej i Służby Więziennej oraz ich rodzin (Dz.U. Nr 24, poz. 145), polegającą na „wadliwej interpretacji wynikających z tych przepisów norm i środków dowodowych kwalifikujących byłych funkcjonariuszy jako uprawnionych w rozumieniu powyższych przepisów ustawy o zaopatrzeniu emerytalnym (....)\", oraz

naruszenie przepisów postępowania określonych w art. 379 pkt 4 i 5 k. p. c. poprzez „ogłoszenie orzeczenia w składzie jednego Sędziego Sądu Apelacyjnego”, „zaniechanie podczas rozprawy w dniu 7 lipca 2014 r. zobowiązania Agencji Bezpieczeństwa Wewnętrznego w W. do nadesłania zachowanych akt operacyjnych Inspektoratu Ochrony Funkcjonariuszy stosownie do wniosku dowodowego zgłoszonego w apelacji”, oraz „natychmiastowe zamknięcie rozprawy apelacyjnej w dniu 21 listopada 2014 r. po potwierdzeniu przez skarżącego, że popiera stanowisko w piśmie procesowym z wnioskami dowodowymi po zapoznaniu z aktami osobowymi udostępnionymi przez IPN złożonym w dniu 19 września 2014 r. po zapoznaniu ze zdekompletowanymi aktami osobowymi nadesłanymi przez IPN stosownie do postanowienia Sądu Apelacyjnego z dnia 9 lipca 2014 r.”. Pełnomocnik wniósł o uchylenie zaskarżonego wyroku w zaskarżonej części oraz przekazanie sprawy do ponownego rozpoznania Sądowi Apelacyjnemu, lub w sytuacji uznania braku podstaw zarzutu naruszenia przepisów postępowania uchylenie wyroku w zaskarżonej części i orzeczenie co do istoty sprawy, w ten sposób, że cały okres służby wnioskodawcy od dnia 1 czerwca 1973 r. do dnia 30 lipca 1990 r. podlega przeliczeniu wskaźnikiem po 2,6% podstawy wymiaru emerytury za każdy rok tej służby wraz z orzeczeniem o kosztach postępowania.

We wniosku o przyjęcie skargi kasacyjnej do rozpoznania wskazano, że w sprawie występuje istotne zagadnienie prawne spowodowane przez ustawodawcę zaniechaniem w ustawie z dnia 18 lutego 2004 r. o zaopatrzeniu emerytalnym funkcjonariuszy (...) objaśnień „pojęć ustawowych współpracy i czynnego wspierania przez funkcjonariuszy, definicji organizacji działającej na rzecz niepodległości Państwa Polskiego oraz wykazu tychże organizacji, bez uwzględnienia realiów pracy operacyjnej organów bezpieczeństwa państwa w systemie totalitarnego państwa tzw. realnego socjalizmu”, co spowodowało zastosowanie przez Sąd Apelacyjny błędnej wykładni gramatycznej art. 15b ust. 3 ustawy o zaopatrzeniu emerytalnym funkcjonariuszy (...). Zdaniem pełnomocnika wnioskodawcy, Sąd drugiej instancji dokonując wykładni art. 15b ust. 3 ustawy o zaopatrzeniu emerytalnym funkcjonariuszy (...) uznał, że „przedmiotowe unormowanie musi sprowadzać się do stwierdzenia, że miało miejsce podjęcie współpracy i czynne wspieranie osoby lub organizacji działających na rzecz

niepodległości Państwa Polskiego w dającym się ustalić okresie służby, przy czym zaistnieć muszą dwie przesłanki łącznie podjęcia współpracy i czynnego wspierania osób lub organizacji działających na rzecz niepodległości Państwa Polskiego i czynne działanie musiało nastąpić bez wiedzy przełożonych”. Ponadto w ocenie pełnomocnika istnieje potrzeba wykładni przepisów prawnych budzących poważne wątpliwości w sytuacji zastosowania w przedmiotowej sprawie wykładni gramatycznej przepisu art. 15b ust. 3 ustawy o zaopatrzeniu emerytalnym funkcjonariuszy (...) bez uwzględnienia „realiów pracy operacyjnej Służby Bezpieczeństwa, oraz braku w ustawie z dnia 18 lutego 1994 r. o zaopatrzeniu emerytalnym funkcjonariuszy (...) w art. 15b. ust. 3 definicji pojęć ustawowych podjęcia współpracy i czynnego wspierania osoby, osób lub organizacji działającymi na rzecz niepodległości Państwa Polskiego, oraz skuteczności działań podjętych przez funkcjonariuszy SB”. Ponadto pełnomocnik wnioskodawcy wskazał, że w sprawie zachodzi nieważność postępowania, gdyż „w postępowaniu apelacyjnym skarżący został pozbawiony możliwości obrony swoich praw, ponadto podczas ogłoszenia wyroku w dniu 27 listopada 2014 r. skład sądu orzekającego był sprzeczny z przepisami prawa ponieważ wyrok został ogłoszony w składzie jednoosobowym w obecności protokolantki i skarżącego”. Ponadto skarga kasacyjna jest oczywiście uzasadniona.

Sąd Najwyższy zważył, co następuje:

Wniosek o przyjęcie skargi kasacyjnej do rozpoznania nie ma uzasadnienia.

Zgodnie z art. 398⁹ § 1 k.p.c. Sąd Najwyższy przyjmuje skargę kasacyjną do rozpoznania, jeżeli:

- 1) w sprawie występuje istotne zagadnienie prawne,
- 2) istnieje potrzeba wykładni przepisów prawnych budzących poważne wątpliwości lub wywołujących rozbieżności w orzecznictwie sądów,
- 3) zachodzi nieważność postępowania lub
- 4) skarga kasacyjna jest oczywiście uzasadniona.

W pierwszej kolejności, oceniając wskazany w skardze kasacyjnej zarzut nieważności postępowania, Sąd Najwyższy uznał go za niezrozumiały i niezasadny

w świetle przepisów postępowania. Przepis art. 326 § 1 k.p.c. stanowi, że ogłoszenie wyroku powinno nastąpić na posiedzeniu, na którym zamknięto rozprawę. Jednakże w sprawie zawilej sąd może odroczyć ogłoszenie wyroku tylko jeden raz na czas do dwóch tygodni. W postanowieniu o odroczeniu sąd powinien wyznaczyć termin ogłoszenia wyroku i ogłosić go niezwłocznie po zamknięciu rozprawy. Natomiast w § 2 wskazano, że ogłoszenie wyroku następuje na posiedzeniu jawnym. Nieobecność stron nie wstrzymuje ogłoszenia. Jeżeli ogłoszenie było odroczone, może go dokonać sam przewodniczący lub sędzia sprawozdawca.

Jak wynika z akt sprawy (protokół rozprawy apelacyjnej z dnia 21 listopada 2014 r., k. 682-683 akt) Sąd Apelacyjny w składzie 3 sędziów postanowił w tym dniu odroczyć publikację orzeczenia do dnia 27 listopada 2014 r. Następnie w dniu 27 listopada 2014 r. sędzia sprawozdawca ogłosiła wyrok przez odczytanie sentencji i podanie ustne zasadniczych powodów rozstrzygnięcia (protokół z ogłoszenia orzeczenia z dnia 27 listopada 2014 r., k. 684-685 akt). Tym samym oczywiście nie doszło do wskazywanej w skardze kasacyjnej nieważności postępowania gdyż Sąd Apelacyjny procedował zgodnie z przepisami k.p.c.

Przechodząc do wskazanych w skardze kasacyjnej pozostałych przesłanek uzasadniających przyjęcie skargi do rozpoznania wstępnie trzeba przypomnieć, że za istotne zagadnienie prawne w rozumieniu art. 398⁹ k.p.c. uznaje się zagadnienie dotychczas niewyjaśnione i nierozwiązane w orzecznictwie, a więc cechujące się nowością i którego rozstrzygnięcie może sprzyjać rozwojowi prawa. W utrwalonym orzecznictwie przyjmuje się, że powołanie się na tę okoliczność wymaga, obok sformułowania tego zagadnienia, także przytoczenia związanych z nim konkretnych przepisów prawnych, wskazania, dlaczego jest ono istotne oraz przedstawienia argumentacji wskazującej na rozbieżne oceny prawne (por. postanowienia: z dnia 10 maja 2001 r., II CZ 35/01, OSNC 2002 nr 1, poz. 11, z dnia 14 lutego 2003 r., I PK 306/02, Wokanda 2004 nr 7-8, poz. 51, z dnia 7 czerwca 2005 r., V CSK 3/05, LEX nr 180841). W sytuacji gdy podstawą wniosku o przyjęcie skargi do rozpoznania jest potrzeba wykładni przepisów prawa, konieczne jest określenie, które przepisy wymagają wykładni Sądu Najwyższego, ze wskazaniem, na czym polegają związane z tym poważne wątpliwości, lub z przedstawieniem rozbieżności

w orzecznictwie sądów (por. postanowienie Sądu Najwyższego z dnia 11 stycznia 2002 r., III CKN 570/01, Biuletyn SN 2002, nr 7, s. 10). Wypada również dodać, że podobnie jak w przypadku gdy podstawą wniosku o przyjęcie skargi kasacyjnej do rozpoznania jest występujące w sprawie zagadnienie prawne (art. 398⁹ § 1 pkt 1 k.p.c.), nie zachodzi ona, jeżeli Sąd Najwyższy zajął już stanowisko w kwestii tego zagadnienia prawnego lub wykładni przepisów i wyraził swój pogląd we wcześniejszych orzeczeniach, brak nadto okoliczności uzasadniających zmianę tego poglądu (por. postanowienie Sądu Najwyższego z dnia 16 stycznia 2003 r., I PK 230/02, OSNAPiUS – wkładka z 2003 r., nr 13, poz. 5). Wskazane w uzasadnieniu skargi kasacyjnej zagadnienie prawne w istocie sprowadza się do odmiennej niż uczynił to Sąd Apelacyjny, oceny prawnej ustalonego stanu faktycznego sprawy, zmierzając do odmiennego rozstrzygnięcia. Ponadto zastosowana przez Sąd Apelacyjny wykładnia gramatyczna art. 15b. ust. 3 ustawy z dnia 18 lutego 1994 r. o zaopatrzeniu emerytalnym funkcjonariuszy (...) bez uwzględnienia „realiów pracy operacyjnej Służby Bezpieczeństwa, oraz braku w ustawie z dnia 18 lutego 1994 r. o zaopatrzeniu emerytalnym funkcjonariuszy (...) w art. 15b. ust. 3 definicji pojęć ustawowych podjęcia współpracy i czynnego wspierania osoby, osób lub organizacji działającymi na rzecz niepodległości Państwa Polskiego, oraz skuteczności działań podjętych przez funkcjonariuszy SB”, nie budzi wątpliwości. Wobec powyższego należy przypomnieć, że w uchwale Sądu Najwyższego z dnia 3 marca 2011 r., II UZP 2/11 (OSNP 2011 nr 15-16, poz. 210) wskazano, że po zmianie normatywnej obowiązującego stanu prawnego wynikającej z dodania szczególnego i odrębnego art. 15b ustawy o zaopatrzeniu emerytalnym funkcjonariuszy, zawarte w ust. 2 tego przepisu odesłanie do odpowiedniego stosowania art. 14 i 15 tej ustawy oznacza, że przepisy te stosuje się odpowiednio wyłącznie w zakresie, który nie został wyraźnie i odmiennie uregulowany w art. 15b ust. 1. Natomiast przepis art. 15b ust. 1 pkt 1 jednoznacznie nakazuje wyliczyć emeryturę osób pełniących w latach 1944-1990 służbę w organach bezpieczeństwa państwa, o których mowa w art. 2 ustawy lustracyjnej, według obniżonego ustawowego wskaźnika 0,7% podstawy wymiaru za każdy rok takiej służby, z jedynym wyjątkiem uregulowanym w art. 15b ust. 3 i 4 tej ustawy. Brak też podstaw ani uzasadnienia do korygowania zasady wyliczania

„emerytury mundurowej” od innego wskaźnika procentowego niż 0,7% podstawy wymiaru tego świadczenia za każdy rok służby w organach bezpieczeństwa państwa, o których mowa w ustawie lustracyjnej, w drodze odpowiedniego stosowania art. 15 ust. 1 *in principio* tej ustawy, który przewiduje co najmniej 40% podstawę wymiaru tego świadczenia z tytułu pozostawania w służbie przed dniem 2 stycznia 1999 r. Jeżeli służba była pełniona w latach 1944-1990 w organach bezpieczeństwa państwa, o której mowa w art. 2 ustawy lustracyjnej, to emerytura wynosi zawsze po 0,7% podstawy wymiaru tego świadczenia za każdy rok pełnienia takiej służby (art. 15b ust. 1 pkt 1 ustawy zaopatrzeniowej) z jedynym wyjątkiem uregulowanym w art. 15b ust. 3 i 4. Trzeba też podkreślić, że Trybunał Konstytucyjny w wyroku z dnia 24 lutego 2010 r., K 6/09 (OTK-A 2010 nr 2, poz. 15) orzekł, że art. 15b ust. 1 ustawy o zaopatrzeniu emerytalnym funkcjonariuszy jest zgodny z art. 2, art. 10, art. 30, art. 32 i art. 67 ust. 1 w związku z art. 31 ust. 3 Konstytucji oraz nie jest niezgodny z art. 42 Konstytucji. Nie należy też pomijać analizowanego łącznie orzecznictwa Europejskiego Trybunału Praw Człowieka, w tym orzeczenia z dnia 14 maja 2013 r. nieuwzględniającego zarzutów skarżących, którym zmniejszono podstawę wymiaru do 0,7% za okres pracy w organach bezpieczeństwa, a ściślej uznającego te skargi za niedopuszczalne, co spowodowało ich nieprzyjęcie do rozpoznania (sprawa Cichopek i innych przeciwko Polsce - 15189/10 i dalsze).

Z kolei jeśli wniosek o przyjęcie skargi kasacyjnej do rozpoznania, wskazuje na oczywistą zasadność skargi (tak jak w ocenianej sprawie), to w jego uzasadnieniu powinny się znaleźć odpowiednie wywody potwierdzające tę okoliczność. Skarga jest bowiem oczywiście uzasadniona, jeżeli zaskarżone nią orzeczenie zapadło wskutek oczywistego naruszenia prawa, zaś oczywiste naruszenie prawa powinno być rozumiane jako widoczna, bez potrzeby dokonywania pogłębionej analizy jurydycznej, sprzeczność wykładni lub stosowania prawa z jego brzmieniem albo powszechnie przyjętymi regułami interpretacji (por. postanowienie Sądu Najwyższego z dnia 26 lutego 2001 r., I PKN 15/01, OSNAPiUS 2002 nr 20, poz. 494 oraz z dnia 17 października 2001 r., I PKN 157/01, OSNAPiUS 2003 nr 18, poz. 437). Należy także wskazać za wyrokiem Sądu Najwyższego z dnia 20 czerwca 2011 r., I PK 43/11 (niepublikowany), iż

jednoczesne uzasadnienie wniosku o przyjęcie skargi kasacyjnej do rozpoznania występującymi w sprawie wątpliwościami prawnymi (zagadnienie prawne, potrzeba wykładni przepisów) generalnie wyklucza możliwość oczywistej zasadności skargi. Przesłanki uzasadniające przyjęcie skargi kasacyjnej do rozpoznania zawarte w pkt 1 i 4 art. 398⁹ § 1 k.p.c. wzajemnie się krzyżują i wykluczają możliwość przyjęcia skargi kasacyjnej do rozpoznania zarówno z uwagi na interes publiczny (pkt 1 powołanego przepisu), jak i prywatny skarżącego (pkt 4 powołanego przepisu). Trudno sobie bowiem wyobrazić sytuację, w której wyrok jest oczywiście wadliwy a jednocześnie w sprawie występuje tak poważna wątpliwość prawna, że wymaga interwencji i rozstrzygnięcia przez Sąd Najwyższy.

Z tych względów na podstawie art. 398⁹ § 2 k.p.c. Sąd Najwyższy odmówił przyjęcia skargi kasacyjnej do rozpoznania.